

Vlaams
Parlement

ingediend op **1448** (2017-2018) – Nr. 1
16 januari 2018 (2017-2018)

Verslag van het verzoekschrift

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door Karim Van Overmeire

voor een betere bescherming
van werelderfgoedstad Brugge

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed:*

Voorzitter: Rik Daems.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Marc Hendrickx, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Karim Van Overmeire,
Manuela Van Werde;

Sabine de Bethune, Vera Jans, Ward Kennes, Johan Verstreken;

Rik Daems, Herman De Croo;

Tine Soens, Güler Turan;

Wouter Vanbesien.

Plaatsvervangers:

Cathy Coudyser, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Elke Sleurs,
Sabine Vermeulen;

Karin Brouwers, Griet Coppé, Joris Poschet, Valerie Taeldeman;

Jean-Jacques De Gucht, Marnic De Meulemeester;

Renaat Landuyt, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;

Christian Van Eyken

INHOUD

1. Inhoud van het verzoekschrift	4
2. Conclusie.....	4
Bijlage: Standpunt van de minister	5

Op 6 november 2017 diende de verzoeker bij de voorzitter van het Vlaams Parlement een verzoekschrift in voor een betere bescherming van werelderfgoedstad Brugge.

Dit verzoekschrift werd op 8 november 2017 ontvankelijk verklaard door de voorzitter van het Vlaams Parlement en het werd voor verdere behandeling verwezen naar de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed.

Het verzoekschrift kwam in de commissie aan bod op 5 december 2017 en 9 januari 2018. Op de eerstgenoemde bijeenkomst werd besloten Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed om bijkomende informatie te vragen over dit verzoekschrift. De minister-president bezorgde bij brief van 8 januari 2018 een antwoord op het verzoekschrift (zie bijlage). Op 9 januari 2018 kwam de commissie tot een besluit.

1. Inhoud van het verzoekschrift

Volgens de verzoeker is het onroerend erfgoed in Vlaanderen onvoldoende beschermd. Hij is van oordeel dat het nieuwe Erfgoeddecreet en de omgevingsvergunning niet tot een verbetering van de situatie zullen leiden, omdat de beschermingsmaatregelen uitgehold worden. De mogelijkheden om bezwaar in te dienen of in beroep te gaan werden ingeperkt. Het tekort aan bescherming wordt in werelderfgoedstad Brugge sterk aanvoeld, zelfs in het historische stadscentrum verdwijnt er nog steeds waardevol onroerend erfgoed. De United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) waarschuwde reeds herhaaldelijk voor het geleidelijk aan verloren gaan van de erfgoedwaarde van de stad.

De verzoeker vraagt te onderzoeken waarom de lokale, provinciale en Vlaamse erfgoeddiensten er niet in slagen om het stadsgezicht en de gebouwen met erfgoedwaarde afdoende te beschermen. Hij is van oordeel dat een decretale regeling die beter aan de vereisten van een werelderfgoedstad is aangepast, onontbeerlijk is, evenals een meer doeltreffend optreden van de erfgoeddiensten die daartoe versterkt moeten worden.

2. Conclusie

Rik Daems, voorzitter, verwijst naar het standpunt van de minister-president en vraagt of de leden van de commissie het eens zijn om dat standpunt als conclusie aan de betrokkene te bezorgen.

De commissie stemt hier eenparig mee in.

Rik DAEMS,
voorzitter

Karim VAN OVERMEIRE,
verslaggever

BIJLAGE:

Standpunt van Geert Bourgeois,
minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed

Vlaamse Regering

Geert Bourgeois
Minister-president van de Vlaamse
Regering en Vlaams minister van
Buitenlands Beleid en
Onroerend Erfgoed
Martelaarsplein 19
1000 BRUSSEL
T 02 552 60 00
F 02 552 60 01

Vlaams Parlement
t.a.v. de heer Rik Daems
Voorzitter van de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale
Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed
1011 Brussel

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
5 december 2017			3
vragen naar/e-mail		telefoonnummer	datum
An Verhelst			8-01-2018
An.verhelst@vlaanderen.be			

Betreft: verzoekschrift aan het Vlaams Parlement van de heer ██████████
- verzoek om een betere bescherming van Werelderfgoedstad Brugge

Geachte voorzitter,

Tijdens de voorlopige behandeling van het hoger vermelde verzoekschrift in de commissievergadering van 5 december 2017 werd beslist het aan mij te bezorgen, met de bedoeling om de leden van de commissie aanvullende informatie te bezorgen. Ik maak graag gebruik van deze gelegenheid.

De heer ██████████, de auteur van het verzoekschrift, is één van de Bruggelingen die zijn bekommernis om het Brugse patrimonium vertaald heeft in lidmaatschap van een specifiek daarvoor opgerichte vereniging. De briefschrijver is lid van 'Erfgoedkoepel', het samenwerkingsverband van Brugse erfgoed- en milieuverenigingen met o.a. 'Marcus Gerards vzw', 'Brugge die Scone vzw', 'S.O.S. voor een leefbaar Brugge' en 'Erfgoedforum Brugge vzw'. Deze laatste vereniging heeft UNESCO de laatste maanden meermaals gecontacteerd om (in hun perceptie) mistoestanden met betrekking tot de werelderfgoed-site 'Historische binnenstad van Brugge' aan de kaak te stellen (zie documenten in bijlage).

Het verzoekschrift is opgebouwd rond het geponeerde uitgangspunt dat het Brugse patrimonium niet op het niveau van de werelderfgoedstatus beschermd is. Er wordt gesteld dat de mogelijkheden van de onroerenderfgoedregelgeving onvoldoende worden benut, en dat bijsturingen van deze regelgeving, alsook van deze met betrekking tot de ruimtelijke ordening, de bestaande mogelijkheden uitgehold hebben. De erfgoedsector wordt als onmachtig omschreven en uit de toon van de brief kan worden afgeleid dat van het beschermingsbeleid oplossingen worden verwacht voor problematieken die de erfgoedzorg ver overstijgen. De brief vermeldt verschillende 'wantoestanden': ruimtelijke ontwikkelingen worden aangehaald, maar ook toeristische druk, verwaarlozing en leegstand. De briefschrijver verwijst ter zake ook naar opmerkingen van UNESCO, om het betoog kracht bij te zetten.

Alvorens ten gronde te reageren, moet worden opgemerkt dat het verzoekschrift problematieken in zeer algemene bewoordingen ter sprake brengt, zonder in detail te treden over specifieke situaties waarop wordt gealludeerd. Dat maakt het moeilijk om het gewicht van de beschuldigingen objectief te beoordelen. De argumentatie is ook zeer éézijdig. Het is bijvoorbeeld correct dat toeristische druk een risicofactor is waar het erfgoedbeleid rekening mee moet houden. Los van de vraag hoe negatief de impact daarvan is in de Brugse context, kan echter ook worden verwezen naar een zeer recente peiling van Toerisme Vlaanderen, in samenwerking met de Kunststeden, waaronder Brugge, die aantoont dat toerisme doorgaans niet als een overlast wordt ervaren, en dat een meerderheid van de bevolking zelfs voorstander is van verdere toeristische ontwikkeling. Wat vanuit toeristisch oogpunt in Brugge tegenwoordig het meest wordt aangehaald is de grote aanwezigheid van winkels gericht op de toeristen. Maar het is mij bekend dat het stadsbestuur zich daarvan bewust is en naar oplossingen zoekt.

Dat de erfgoedzorg in Brugge faalt, moet stellig worden weerlegd. Het waardevolle erfgoed in Brugge is voldoende beveiligd door verschillende instrumenten: klassieke beschermingen (monument, stadsgezicht of cultuurhistorisch landschap), de gerichte inzet van ruimtelijke instrumenten (stedenbouwkundige verordening, thematisch RUP, ...) en door een combinatie van beiden. In principe kan er geen waardevol erfgoed meer verdwijnen.

Het beschermingsinstrumentarium is op maat ingezet, met het oog op de meest geschikte vorm van vrijwaring. Het gekozen statuut is zowel afhankelijk van de individuele erfgoedwaarden van de betreffende panden als van hun ruimtelijke context. Zeer waardevolle locaties, bijvoorbeeld waar er sprake is van belangrijke Interieurs, zijn wel degelijk omvattend beschermd als monument. In bepaalde zones is een generieke bescherming als stadsgezicht echter voldoende geacht, en dit beschermingsstatuut is inderdaad minder omvattend dan het monumentenstatuut en beoogt inderdaad vooral ruimtelijke gehelen te vrijwaren, met focus op het exterieur. Dat betekent niet dat er geen rekening kan worden gehouden met wat er achter de gevels gebeurt, maar het vrijwaren van de Interieurs is niet per se een uitgangspunt. Dat is een keuze. Onroerenderfgoedzorg is in veel gevallen een zaak van prioriteren en afwegen van belangen. Voor grote ruimtelijke ontwikkelingen gebeurt dit volgens de spelregels van ruimtelijke ordening, en door het onroerenderfgoedinstrumentarium doordacht en genuanceerd in te zetten wordt constructief ingespeeld op de hier geldende besluitvormingsprocessen.

De onroerenderfgoedregelgeving laat toe op te treden in de gevallen waar met name beschermd onroerend erfgoed flagrant verwaarloosd wordt, en omvat stimuli voor het onderhouden en restaureren ervan. Maar de essentie van de regelgeving, en van het onroerenderfgoedbeleid in het algemeen, is het besef dat onroerend erfgoed deel uitmaakt van een leefomgeving. Een belangrijk aspect van de onroerenderfgoedsector is dan ook het verzoenen van erfgoedbehoud met hedendaags ruimtegebruik. De onroerenderfgoedsector is daarbij betrokken partij in een dialoog met vele evenwaardige actoren en belangen. De onroerenderfgoedregelgeving gaat daarom niet uit van het eigen gelijk of het laatste woord, maar is maximaal ingesteld op dialoog en het vinden van gedragen oplossingen.

Ter zake is Brugge ook een echt voorbeeld, met internationale uitstraling, een Werelderfgoedstatus waardig. De expertise en toewijding van de stedelijke administratie op het vlak van onroerenderfgoedzorg is iedereen uiteraard bekend. Maar ook de diverse instrumenten die op stedelijk niveau ontwikkeld zijn, onder meer na het bezoek van ICOMOS- en UNESCO-experts in 2010, kunnen als voorbeeld dienen voor binnen- en buitenland. Dat blijkt ook telkens weer wanneer Nederlandse en Vlaamse beheerders van werelderfgoederen bijeen komen om kennis te delen en ervaringen uit te wisselen.

Het gaat dan onder meer over:

- een strengere stedenbouwkundige verordening die ook in bepaalde gevallen visuele impactstudies verplicht stelt;
- een erfgoedwaarderingkaart, die alle individuele panden in de binnenstad rangschikt gaande van 'iconische gebouwen' naar gebouwen die een 'schaalbreuk/contextbreuk' vertegenwoordigen;
- het thematisch RUP Stadslandschap, ook al aangehaald door mijnheer Van Belle, die de erfgoedwaarderingkaart (gedeeltelijk) juridisch verankert en bovendien ook een profiel- en harmonieregel introduceert.

De dialoog met UNESCO heeft deze aanpak ook helpen stroomlijnen. UNESCO heeft zich de afgelopen jaren inderdaad een aantal keer gebogen over wat het in jargon de *state of conservation* van Brugge noemt (letterlijk: de bewaringstoestand). Aanleiding voor dit 'verscherpt toezicht' was een klachtenbrief uit 2008, waarna in 2010 een gemengde ICOMOS/UNESCO-missie een bezoek bracht aan Brugge. Naar aanleiding van dat plaatsbezoek werd een aantal aanbevelingen geformuleerd. Het Comité volgde de omzetting van die aanbevelingen nauwgezet op. Een neerslag van deze opvolging is te vinden in beslissingsrapporten uit 2012 en 2014:

- In 2012 stelde het comité vast dat er een beheersplan in opmaak was en spoorde het de betrokken partijen aan om hier verder werk van te maken (Beslissing 36COM 7B.72). Het herhaalde nog zijn bezorgdheid aangaande *the gradual erosion of the attributes that convey the Outstanding Universal Value, as continued erosion is a threat to the integrity of the property* (dit is de tekstpassage waarop in het nu voorliggende verzoekschrift wordt gealludeerd) en drong erop aan op de hoogte te worden gehouden van alle projecten die een impact zouden kunnen hebben op de Werelderfgoedstatus van Brugge.

- In 2014 stelde het comité echter een gunstige evolutie vast (Beslissing 38COM.7B.24). Vlaanderen wordt gefeliciteerd *for the wide range of positive initiatives that it has developed to strengthen the governance system of the property and embed it within a strategy for its wider urbanized hinterland, while respecting the Historic Urban Landscape approach*. Het comité bleek ook tevreden met het ondertussen gefinaliseerde en goedgekeurde beheersplan.

Sinds 2014 heeft het Werelderfgoedcomité geen beslissingen meer genomen over Brugge (zie <http://whc.unesco.org/en/list/996/documents/>).

Uit het bovenstaande kan ik enkel concluderen dat de suggestie dat UNESCO 'reeds herhaaldelijk waarschuwde voor het geleidelijk aan verloren gaan van de erfgoedwaarde van de stad' strikt genomen correct is, maar zeker niet de laatste stand van zaken weergeeft. De waarschuwingen van het Werelderfgoedcomité dateren uit de periode 2008-2012.

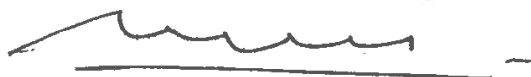
Voor alle duidelijkheid: het gebrek aan verdere reactie van UNESCO mag niet verklaard worden doordat de organisatie niet op de hoogte zou zijn van wat er in Brugge gebeurt. Integendeel, mijn administratie krijgt jaarlijks minstens één brief van een burger of erfgoedvereniging over Brugge doorgestuurd door het Werelderfgoedcentrum, met de vraag om te reageren. Dat doet Onroerend Erfgoed dan steeds in nauw overleg met de stad Brugge.

Omgekeerd wordt UNESCO ook proactief door Onroerend Erfgoed en het stadsbestuur van Brugge geïnformeerd over en geconsulteerd bij grote projecten en ontwikkelingen. Sinds 2010 werd de organisatie onder meer aangeschreven voor de volgende projecten:

- bouw windturbines langs het kanaal Brugge-Zeebrugge;
- ontwikkeling stationsomgeving;
- Triënnale Brugge 2015;
- heraanleg Het Zand;
- nieuwe beurshal/congrescentrum.

Ik hoop dat deze aanvullende informatie de commissie kan helpen bij het behandelen en beantwoorden van het verzoekschrift.

Met vriendelijke groeten,

Geert Bourgeois
Minister-president van de Vlaamse Regering
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed